

Újabb temetőrészlet feltárása Budaújlak déli részén

(Bp., II. ker. Bécsi út 25. – Lajos utca 26. – Sajka utca 4.)

Az újjászülető Budaújlak területén sorra megvalósuló beruházásoknak, illetve az azokhoz kapcsolódóan végzett megelőző feltárásoknak köszönhetően évről évre több adat és megfigyelés birtokába jutunk a terület római kori topográfiájának, történeti jelentőségének, „felhasználásának” korszakonkénti változásairól. (FACSÁDY 1996, 1997)

A II. ker. Lajos utca 26. – Bécsi út 25. – Sajka utca 4. szám alatti, beépítetlen, nőtt fákkal teli telket két szakaszban kellett feltárunk. Az első feltárási periódus rövid megszakításokkal 1993. május elejétől szeptember végéig tartott, melyben a telek Lajos utcai és a Sajka utca menti részét kutattuk. A feltárható területet behatárolta a telekhatárig húzódó szomszédos több emeletes, régi, nem túl jó állapotú bérház, valamint a parkszerű, ki nem vágható növényzet, különösen a közepén álló védett jegenyefa. Időközben a beépítési terv módosulása folytán a kialakítandó mélygarázs a teljes teleknagyságon semmisítette volna meg a kultúrrétegeket. Így kerülhe-

New excavations at the cemetery in the southern section of Budaújlak

(Bp., District III, 25 Bécsi Street – 26 Lajos Street – 4 Sajka Street)

Thanks to the rescue excavations preceding construction work leading to the rebirth of the Budaújlak region, year after year, new information is becoming available concerning the changing Roman Period archaeological topography, history and function of this area. (FACSÁDY 1996, 1997)

The wooded, empty lot at 25 Bécsi Street, 26 Lajos Street and 4 Sajka Street, had to be excavated in two phases. The first phase took place, with minor interruptions, between the beginning of May and the end of September in 1993. During this phase, the areas of the lot bordered by Lajos and Sajka Streets were investigated. The area available for excavation was limited by an old, multi-storey building in poor condition that stood right at the edge of the neighboring lot, and the park-like vegetation with a protected poplar tree in the middle. Construction plans, however, have been modified through time, and the idea of creating an underground garage at this lot would have com-

tett sor a második feltárási szakaszra, az 1998. április vége és június eleje közötti 5 hetes időszakban. Természetesen a szomszédos ház melletti sáv megkutatására statikai okokból most sem nyílt lehetőség.

Ezen a kis területen belül is különböző topográfiai egységeket különíthettünk el. A keleti, Lajos utca felőli oldalon több korszakból származó beépítést figyeltünk meg, míg a középső és a nyugati részen a – jelenlegi ismereteink szerint – a mai Zsigmond tértől kiindulva a Bécsi út mentén húzódó, több részletében feltárt hosszú használati idejű, vegyes rítusú temető újabb parcellájának részlete került elő.

Az itt álló épületek a korarómai időszakban készülhettek. A legkorábbi periódusban agyagtéglából készült ház vagy házak állhattak itt, melyekből csak egyes falak, illetve téglanyomok maradtak meg, az alaprajzot nem lehetett tisztázni. Ezek elplanírozása után kőből készült épületeket készítettek, melyet többször átépítettek. Az épületnek csak egy kis része állt a feltárható területen belül, így csak az északi és a nyugati fal kerülhetett most napvilágra. A kerámia és egyéb leletanyag a korarómai időből származik. Az épület mellett több rétegű, lekövezett járófelületet figyeltünk meg, melyek egyikét Traianus denarja keltezi.

pletely destroyed the culture bearing layers in this area. Therefore, a second, five weeks long phase of excavations was carried out between late April and early June in 1998. Naturally, the strip of land immediately adjacent to the old building could not be investigated, given the static conditions of the house.

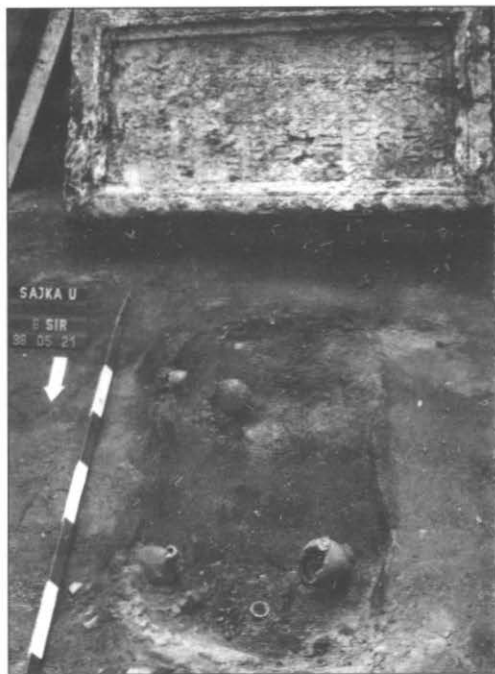
Several units of the archaeological topography could be distinguished even within this small surface. Traces of construction activity, representing several periods could be observed on the eastern side bordering Lajos Street. In the middle and western sections, a new block from a large cemetery with graves where various rites were observed was encountered. To our knowledge, this cemetery began at present-day Zsigmond square and stretched along Bécsi street. Its several sections excavated previously indicate that it remained in use for a long time.

The buildings discovered at this site were erected in the early Roman Period. During the earliest phase, one or more houses made from wattle and daub must have stood here, which today are indicated today by single walls and traces of mud bricks. Following leveling in the area, stone houses were constructed here and

A beépítésre váró telek nyugati, nagyobb részén a római temető egyik parcellájának részletét tártuk fel. A temetőrész keleti határát tudtuk csak meghatározni, kutatásunkat a környező utcák behatárolták. Az 1993-as feltárás során 16, az ideai feltérési szakaszban pedig 9 sír kibontására került sor. (Az erősen nedves, agyagos talaj főként a fémből készült tárgyakat nagyon megrongálta, ami nemcsak a feltárás so-

rebuilt several times. Only a small portion of this building stood within the excavated surface thus, for the time being, only its western and northern walls could be uncovered. Pot sherds and other finds may be dated to the early Roman Period. A multi-layered, stone paved walking surface was observed by the building. One of these strata could be dated on the basis of a Denarius by Trajan which was found in it.

A block of the Roman Period cemetery was excavated in the larger, western section of the lot to be developed. Only the eastern edge of this part of the cemetery could be identified since our research was limited by neighboring streets. Sixteen graves were uncovered during the course of excavations in 1993. In the recent phase of investigations nine burials were brought to light. (The humid, clayey substrate has been especially destructive to the metal objects in it. In addition to hampering in situ observations, this also made the on-site conservation and restoration work by experts very difficult.) Some of the buried were

1.kép: Részlet a feltárásból: a 6. számú sír kibontás után, a sírt fedő feliratos kővel

Figure 1. Excavation detail: Grave 6 following excavations with the inscribed stone cover

rán végzett megfigyeléseket nehezítette, de a restaurátorok a tárgyakat a helyszínen mentő, illetve azokat rekonstruáló munkáját is.) Az eltemetettek egy részét hamvasztották, (13 sír esetében). Mindössze egy üres, csak rituálisan kiégetett, de fel nem használt sírt bontottunk ki. A viszonylag sekély mélységű, csak vékonyan átégett oldalfalú, kevés faszenet tartalmazó sírokban eltemetetteket egy közös égetőhelyen hamvasztották el. (1.kép) Néhány esetben azonban a sír felett, helyben készült a halotti máglya, a sírgödör oldalfala átlagosan 5-8 cm vastagságban vörösre égett, a vastag faszénrétegben pedig a behullott elszenesedett, de teljesen el nem égett fadarabokat is fel lehet fedezni. A kiásott, lekerekített téglalap alakú sírgödör mellett esetenként nagyobb kiterjedésű megperzselt, pernyével teli felület volt. A hamvasztásos sírok nagyjából észak-déli tájolásúak, mellékletként csaknem minden temetkezésnél az égett csontokat is magában foglaló faszén tetejére, a sír sarkaihoz több, hasonló típusú, agyag korsót helyeztek. Két temetkezésnél az elégetett hamvakat valószínűleg bronz veretekkel ellátott, fából készült kisebb ládában földelték el, s a mellékletek egy részét a láda mellett, a kiásott sírgödörben helyezték el.

cremated (13 of the known burials). Only one of the graves was left empty after having been ritually fired. The ashes of people, cremated on a common pyre (Figure 1), were placed in relatively shallow graves with thin fired walls that also contained some charcoal. Pyres were built above the grave itself only in a few cases: the wall of the pit was fired red to a thickness of 5-8 cm. Only partially carbonized pieces of wood could also be discovered in the thick layer of charcoal at the bottom of the pit. A larger, charred area covered with ash could also be detected around some of the rounded oblong grave pits.

The cremation burials were largely oriented north to south (Figure 2). Their grave furniture, almost in all cases, included several clay jugs of similar types that were placed in the corners of the grave, on top of the charcoal into which the bone remains had also been embedded. In two of the burials the ashes were probably buried in two small wooden boxes with bronze mounts. Some of the grave goods were placed by these boxes in the grave pits.

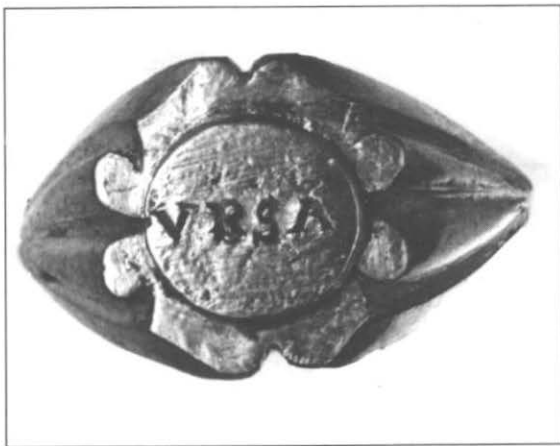
In another group of burials, the deceased was placed into the pit without cremation. From the presence of iron nails in the grave pit, it is evident these bodies were buried

A temetkezések másik részénél a halottakat égetés nélkül tették a földbe. A sírgödörben megmaradt vasszögekből nyilvánvaló, mely halottakat temették el fából készült koporsóban. Másokat kőlapokból összeállított, kőlappal fedett sírba helyeztek. A csontvázas temetkezések közül csupán kettő volt keletnyugati tájolású, a többség észak-déli irányba fektetve nyugodott. (2.kép) A feltárt temetőrészben egymásra temetkezés nem volt, a hamvasztásos és a csontvázas sírok vegyesen, viszonylag szabályos sorokat alkottak. A halottakat a túlvilágon ellátni hivatott, kísérő viseleti és használati tárgyak között nagyon kevés volt az érem, mindössze 5 sírban helyeztek el kopott pénzda-

2.kép: A 7. számú, csontvázas sír kibontva, feltárás közben

Figure 2. Inhumation Grave 7 during the course of excavations

3.kép: Az 1. számú sírban talált feliratos arany gyűrű
Figure 3. Inscribed golden ring found in Grave 1

in wooden coffins. Others were placed into graves built from stone slabs and covered with stone plates. Only two of the inhumation burials were oriented east to west, the others lay in thier graves in a north to south direction. No graves were found in superposition in the studied section

rabot, s mécses is csak három sírban volt. A ritkábban sírba helyezett tárgyak közül a több sírban is megfigyelhető bronzverettel díszített ládikák, egy bronz balsamarium, vésett feliratú arany gyűrű, (3.kép) áttört díszű arany fülbevaló-pár és egy gagátból készült medaillon külön figyelmet érdemel.

R. Facsády Annamária

Irodalom – Literature

FACSÁDY 1996 – R. FACSÁDY A., Kutatások a katonai territórium déli részén: Budaújlak (Bp., II. ker.) a római korban. Aquincumi Füzetek 2 (1996) 14-21

FACSÁDY 1997 – R. FACSÁDY A., Ipari emlékek az aquincumi katonaváros délnyugati részén. Aquincumi Füzetek 3 (1997) 14-17

of this cemetery. Although cremation and inhumation burials were mixed, they were placed in relatively regular rows. Very few coins were found among the grave goods, pieces of attire and utilitarian objects. Only five burials contained heavily eroded coins, while lamps occurred only in three of the graves. Of the objects rarely placed into graves, small boxes with bronze mounts that occurred in several burials, a bronze balsamarium, a golden ring (*Figure 3*) with incised inscription, a pair of open-worked golden earrings and a medaillon made from jet deserve special attention.

Annamária R. Facsády